

UCHWAŁA NR XLII/420/2023
RADY POWIATU BRZESKIEGO

z dnia 14 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie
Brzeskim na lata 2024-2026**

Na podstawie art.4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 oraz Dz. U. z 2023 r. poz 527) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 oraz poz. 1429) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim na lata 2024-2026 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Brzeskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE BRZESKIM NA LATA 2024-2026

Brzesko, wrzesień 2023

Spis treści

I WPROWADZENIE.....	3
I 1. Wstęp	3
I 2. Współczesne zagrożenia dla rodziny	4
II PODSTAWA I OTOCZENIE PRAWNE	5
II 1. Podstawa prawna	5
II 2. Relewantne akty prawne.....	6
II 3. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.	7
II 4. Spójność z dokumentami strategicznymi	10
III DIAGNOZA SYTUACJI POWIATU	11
III 1. Lokalizacja	11
III 2. Tło demograficzne.....	12
IV DIAGNOZA I ANALIZA POTRZEB W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	15
V ANALIZA ZASOBÓW W ZAKRESIE ZAPEWNIENIA PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	17
V 1. Rodzinna piecza zastępcza	17
V 2. Instytucjonalna piecza zastępcza	19
V 3. Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej	20
V. 4. Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	21
V 5. Kadra PCPR w Brzesku.....	23
VI ADRESACI PROGRAMU	24
VII CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2024-2026	24
VI 1. Cel główny	24
VI 2. Cele operacyjne, działania i wskaźniki	25
VIII LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W POWIECIE BRZESKIM	28
IX PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ PROGRAMU	29
X MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	30
XI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	30
XII ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU	31
XIII KOMUNIKACJA SPOŁECZNA PROGRAMU.....	31

I WPROWADZENIE

I 1. Wstęp

Rodzina stanowi naturalne środowisko do życia, rozwoju i zaspokajania potrzeb człowieka. W związku z tym każdemu dziecku przysługuje niezbywalne prawo do wychowania się w rodzinie i do zapewnienia mu opieki poza rodziną naturalną, a w razie konieczności – do zapewnienia mu opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Zadaniem systemu pomocy społecznej jest wsparcie rodziny biologicznej dziecka w takim stopniu, aby dziecko w możliwie najkrótszym czasie miało możliwość powrotu pod opiekę swoich naturalnych rodziców. Zapewnienie dziecku pobytu w pieczy zastępczej ma na celu zaspokojenie jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, a także podtrzymywanie osobistych kontaktów i relacji pomiędzy dzieckiem a rodziną pochodzenia oraz rówieśnikami.

Pieczą zastępczą, jako formą zapewnienia dziecku opieki, nie jest zjawiskiem nowym i funkcjonuje w polskim porządku prawnym od 1 stycznia 2012 r. w oparciu i regulacji odrębnej ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. To w tym akcie prawnym zawarto podstawę normatywną do przygotowania niniejszego Programu, albowiem do zadań własnych powiatu należy w myśl art. 180 pkt 1 opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą, której organizatorem jest samorząd powiatowy, jest wykonywana w formie: rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej. Z tym że forma rodzinna jest w praktyce najczęściej stosowana wobec dzieci pozbawionych opieki ze strony biologicznych rodziców. Powszechnie przyjmuje się, że jest to forma najbardziej korzystna dla rozwoju dziecka, gdyż jest najbardziej zbliżona do naturalnego środowiska rodzinnego.

Cele przyjęte w niniejszym Programie stanowią rozwinięcie postulowanego w Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2016-2024 celu szczegółowego nr 1: *„Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji”*.

Wdrożenie założeń Programu stanowi nie tylko realizację ustawowego obowiązku, ale ma przede wszystkim na celu podwyższenie jakości i zwiększenie dostępności usług rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci pochodzących z powiatu brzeskiego.

Niniejszy Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim na lata 2024-2026 został przygotowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dane z Głównego Urzędu Statystycznego, sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku oraz informacje przygotowane przez gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Brzeskiego.

I 2. Współczesne zagrożenia dla rodziny

Niniejszy Program został przyjęty do realizacji już po tym, jak 1 lipca 2023 r. na terenie całego kraju został odwołany stan zagrożenia epidemicznego, związany ze światową epidemią koronawirusa Covid-19, wywołującego chorobę SARS-CoV-2.

Niemniej codzienne funkcjonowanie rodzin przez ponad 3 lata w atmosferze stresu oraz niepewności potęgowanej przez zagrożenie epidemią z pewnością nie pozostanie obojętne jeszcze przez następne lata dla sfery psychospołecznej rodzin i dzieci. Władze samorządowe powinny również brać pod uwagę następstwa o charakterze psychologicznym i społecznym wywołane przez epidemię jako ważny czynnik w projektowaniu oraz prowadzeniu polityki przeciwdziałania problemom społecznym.

Na długofalowe implikacje czasu epidemii koronawirusa nakładają się obecnie - w 2023 r. - problemy wywołane przez trudną sytuację ekonomiczną kraju (inflację) odbijającą się na budżecie domowym polskich rodzin oraz niepewną sytuację międzynarodową z sąsiedztwie Polski wywołaną przez konflikt zbrojny na Ukrainie.

Wszystkie te czynniki mogą wpłynąć na wzrost uzależnień nie tylko od substancji psychoaktywnych. Ponadto wdrożone doraźnie działania pod postacią pracy i nauki zdalnej czy kolejnych lockdownów i obowiązkowej kwarantanny mogą wywołać również negatywne skutki poprzez rozwój uzależnień behawioralnych, w tym zwłaszcza tych, związanych z wykonywaniem różnych czynności w Internecie (np. zakupoholizm, uzależnienie od gier i smartfona, korzystania z mediów społecznościowych i komunikatorów).

Dostrzegając współczesne zagrożenia dla życia rodzinnego, prawodawca wprowadził w latach 2020-2023 między innymi następujące nowe rozwiązania prawne:

1/ **tzw. „Ustawa Antyprzemocowa”** (Ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 poz. 956) – obowiązująca zasadniczo od 30 listopada 2020 r., która wprowadziła do porządku prawnego uprawnienie do wydawania wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

2/ **ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw** (Dz.U. z 2021, poz. 2469) - obowiązująca od 1 stycznia 2022 r., która powołała do życia Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

3/ **rozległa nowelizacja systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie** (Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535), Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 289)).

II PODSTAWA I OTOCZENIE PRAWNE

II 1. Podstawa prawna

Niniejszy Program przygotowano na podstawie i w zgodzie z **art. 180 pkt 1. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.), który stanowi, że do zadań własnych powiatu należy: *„opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej”*.

Niniejszy Program stanowi kontynuację poprzednio obowiązującego Programu z lat 2021-2023, przyjętego do realizacji na mocy Uchwały nr XX/194/2020 Rady Powiatu Brzeskiego z dnia 29 grudnia 2020 r.

Za każdym razem, gdy w Programie jest mowa o „Ustawie” bez dookreślenia oznacza to Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II 2. Relewantne akty prawne

Działania uwzględnione w niniejszym Programie są podejmowane i realizowane w oparciu o następujące akty prawne powszechnie obowiązującego:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023 poz. 901 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. 2023 poz. 571),
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 165 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 172 ze zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 40 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 2230 ze zm.),
- Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz.U. 2023 poz. 190),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 ze zm),
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2022, poz. 1526 ze zm.),
- Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 810 ze zm.),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 nr 292 poz. 1720),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 nr 274 poz. 1620).

Nadrzędnym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja, która w art. 48 wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniemami z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej mają obowiązek ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

II 3. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 Ustawy do zadań własnych powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;

6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo- -wychowawczej typu rodzinnego;

7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia,

b) specjalistycznego poradnictwa;

8) (uchylony)

9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

11) (uchylony)

11a) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie;

12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

13) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

14) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w

wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:

a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku, b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;

15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 Ustawy.

Natomiast w myśl art. 181 Ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1;

2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3;

2a) finansowanie:

a) wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego,

b) średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych,

c) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne – dotyczących osób, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 2a, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych.

Wszystkie wymienione działania mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną ukierunkowanego na powrót dziecka do rodziny biologicznej lub - gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

II 4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Cele i działania przewidziane w niniejszym Programie wpisują się w cele wyznaczone w innych dokumentach o charakterze strategicznym przyjętych na poziomie kraju, województwa i lokalnym (powiatu).

Tab. 1. Spójność Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

POZIOM KRAJOWY	
Nazwa dokumentu	Cel/obszar/priorytet/działanie
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel szczegółowy nr 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. Cel szczegółowy nr 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Obszar: Spójność Społeczna – Kierunek interwencji: Aktywna polityka rodzinna
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030	Priorytet IV: Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin.
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku, Ekonomia Solidarności Społecznej	Obszar I. Solidarna wspólnota lokalna. Obszar IV: Solidarne społeczeństwo
Krajowa Polityka Miejska 2023	Obszar 4.5: Rewitalizacja. Obszar 4.9: Demografia
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „worksafe rate”.
Strategia Rozwoju Usług Społecznych Polityka Publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)	Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci
Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030	Priorytet I: Niezależne życie. Priorytet V: Warunki życia i ochrona socjalna
POZIOM WOJEWÓDZKI	
Nazwa dokumentu	Cel/obszar/priorytet/działanie
Małopolski Program Wspierania Rodziny i Sytemu Pieczy Zastępczej do 2023 r.	Cel główny: Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji. Cele operacyjne: 1. Kreowanie i upowszechnianie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa. 2. Zwiększenie potencjału i kompetencji rodziny do prawidłowego wypełniania swych funkcji. 3. Zwiększenie kompetencji kadr instytucji i organizacji realizujących zadania z zakresu

	wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz adopcji. 4. Zwiększanie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania działań wspierających małopolskie rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.
Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030	Obszar I: Małopolsanie, Kierunek polityki rozwoju 1.: Małopolskie Rodziny.
POZIOM LOKALNY (POWIATU)	
Nazwa dokumentu	Cel/obszar/priorytet/działanie
Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2016-2024	Cel szczegółowy nr 1 – Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji Działania: - Zwiększanie dostępności do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci; - Poprawa funkcjonowania instytucji zajmujących się wsparciem osób i rodzin z problemami wychowawczymi; - Rozwój lokalnej sieci opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną; - Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim.

Opracowanie własne

III DIAGNOZA SYTUACJI POWIATU

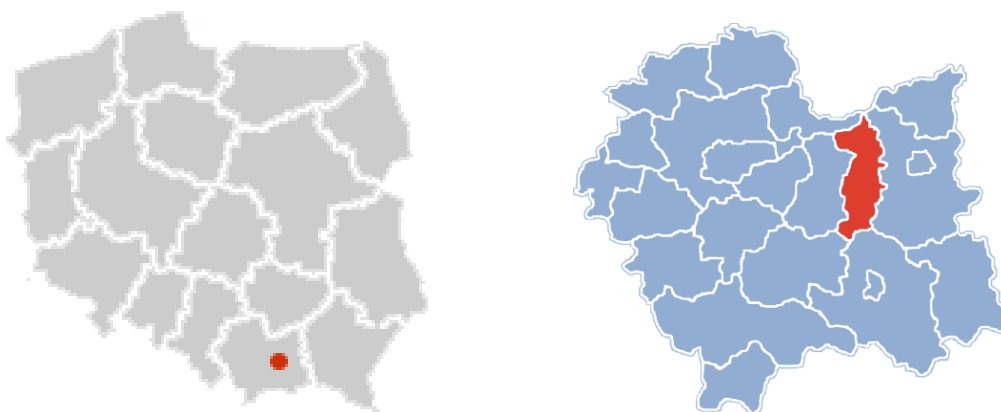
III 1. Lokalizacja

Powiat Brzeski jest położony we wschodniej części województwa małopolskiego i ma powierzchnię 591 km².

Siedzibą władz starostwa powiatowego jest miasto Brzesko.

W skład powiatu wchodzi 7 gmin, w tym: miasto i gmina Brzesko, miasto i gmina Czchów oraz gminy: Borzęcin, Dębno, Gnojnik, Iwkowa i Szczurowa.

Rys. 1. Lokalizacja powiatu brzeskiego na mapie Polski i województwa małopolskiego.

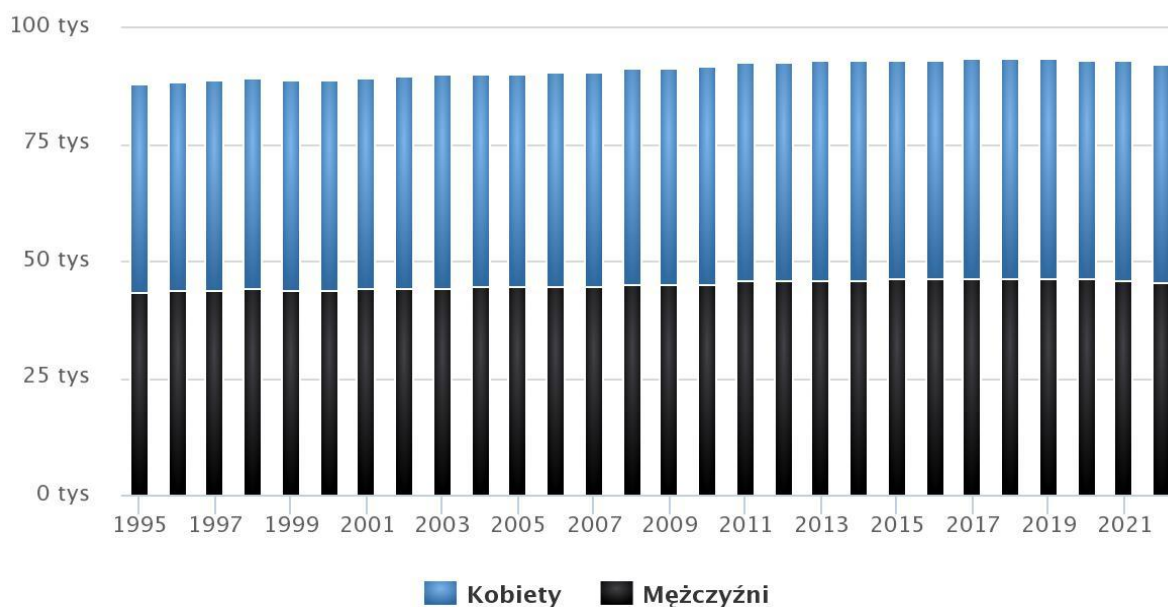
III 2. Tło demograficzne

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego¹ Powiat Brzeski ma **91 823 mieszkańców**, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. Rozkład liczbowy mieszkańców według płci jest zatem bardzo wyrównany.

W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 2,7%.

Populacja – powiat brzeski w latach 1995 – 2022

(Źródło: GUS)

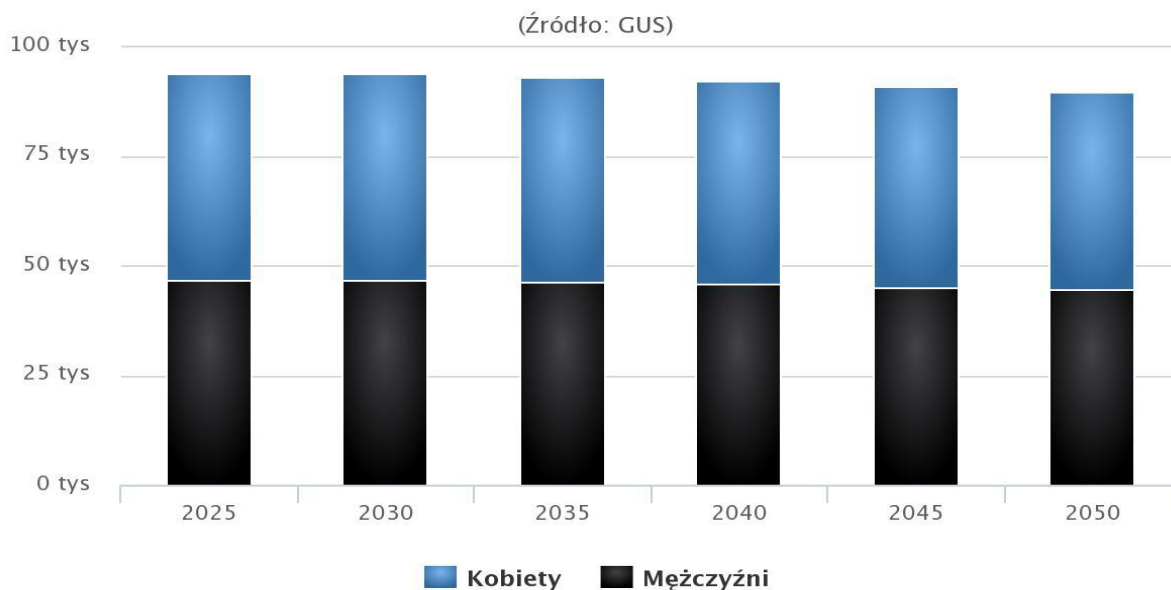
www.polskawliczbach.pl

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego (41,2) oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1).

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu brzeskiego w 2050 roku wynosi 89 464, z czego 45 032 to kobiety, a 44 432 mężczyźni.

¹ Stan na 31.12.2022 r. (https://www.polskawliczbach.pl/powiat_brzeski_malopolskie).

Prognozowana populacja – powiat brzeski w latach 2025 – 2050

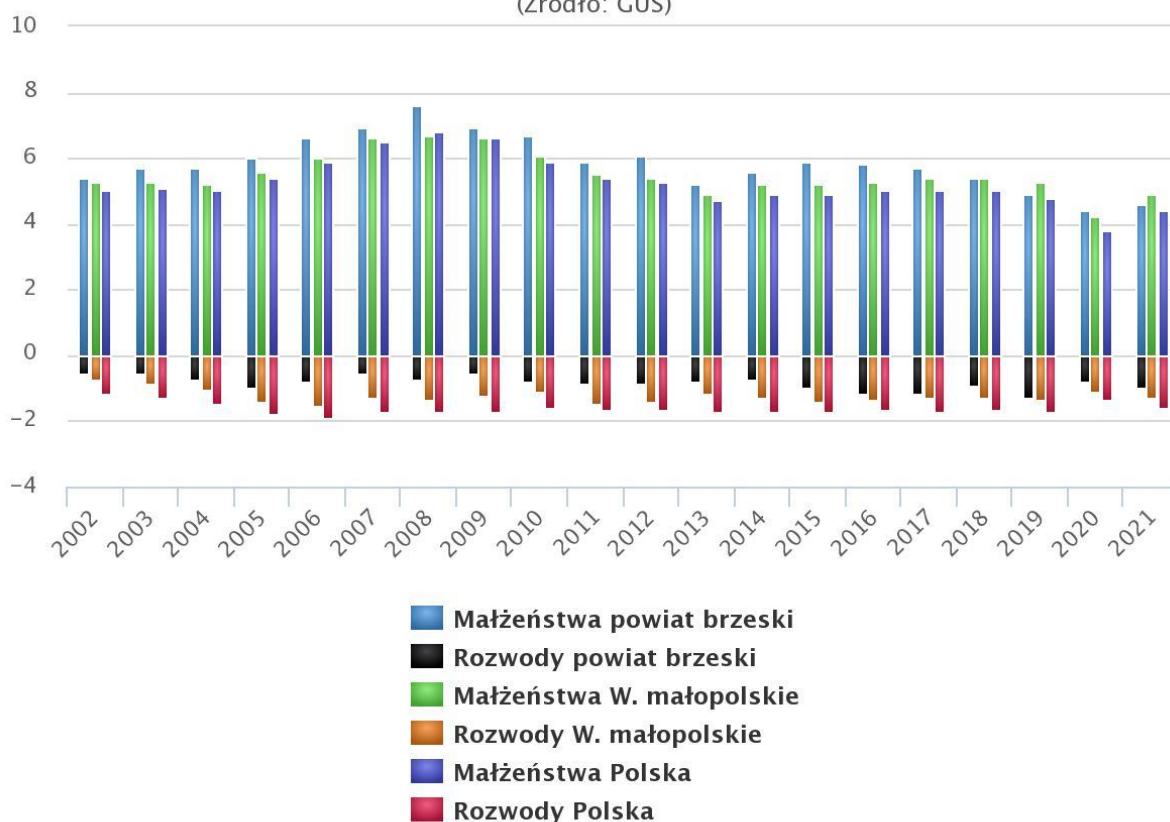
www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy powiatu brzeskiego zawarli w 2021 roku 423 małżeństw, co odpowiada 4,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa małopolskiego (4,9) oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski (4,4). W tym samym okresie odnotowano 1,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa małopolskiego (1,3) oraz znacznie mniej od wartości dla kraju (1,6).

29,5% mieszkańców powiatu brzeskiego jest stanu wolnego, 58,3% żyje w małżeństwie, 4,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,1% to wdowy/wdowcy.

Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w powiecie brzeskim w latach 2002 – 2021

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Powiat brzeski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -221. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,40 na 1000 mieszkańców powiatu brzeskiego. W 2021 roku urodziło się 865 dzieci, w tym 50,6% dziewczynek i 49,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 297 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 36,2% zgonów w powiecie brzeskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 21,4% zgonów w powiecie brzeskim były nowotwory, a 5,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu brzeskiego przypada 11.79 zgonów.

W 2021 roku zarejestrowano 720 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 870 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu brzeskiego -150. W tym samym roku 58 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 38 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 20.

Największa część (61,4%) mieszkańców powiatu brzeskiego jest w wieku produkcyjnym, 19,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

IV DIAGNOZA I ANALIZA POTRZEB W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Podstawowym zadaniem jakie staje przed właściwie funkcjonującą rodziną jest podejmowanie zadań opiekuńczych, czyli takiego rodzaju działalności, które mają zaspokajać potrzeby dziecka. Działania opiekuńcze rodziny powinny być podejmowane zgodnie z dobrem dziecka, a także interesem społecznym i polegać na stwarzaniu odpowiednich warunków do prawidłowego rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego dziecka.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych udziela się wsparcia. Wsparcie rozumiane jest jako zaspokajanie potrzeb w sytuacjach trudnych.

W przypadku wystąpienia w rodzinie trudności w wypełnianiu jej podstawowych ról społecznych, pierwszą zinstytucjonalizowaną pomoc udzielają służby pomocy społecznej z terenu gminy, w której rodzina zamieszkuje. Ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach podejmują różnorodną działalność, aby konieczność ustanawiania pieczy zastępczej występowała w jak najmniejszym zakresie. Obok działań podejmowanych przez pracowników instytucji pomocowych kluczowe dla wyjścia z kryzysu jest zaangażowanie i współpraca ze strony rodziny.

Gminy udzielają rodzinom znajdującym się w kryzysie pomocy dostosowanej do ich indywidualnych potrzeb. Jest to zarówno pomoc materialna (pomoc finansowa, zakup odzieży, opału, żywności, dożywianie dzieci w szkołach), jak również pomoc niematerialna, tj. objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny, pomoc psychologiczna, pomoc specjalistów terapii uzależnień, pomoc prawna.

Odpowiednio wcześnie podjęte działania wspierające pozwalają w znacznym stopniu uniknąć ostatecznego rozwiązania jakim jest umieszczenie dziecka w piecz zastępczej, które może nastąpić jedynie wówczas, gdy uprzednio stosowane inne środki oraz formy pomocy rodzicom dziecka okazały się bezskuteczne.

Jak wynika z analizy danych przekazanych przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej z gmin położonych na terenie powiatu brzeskiego, niewielki, acz zauważalny

odsetek rodzin objętych opieką gminnych służb socjalnych, w tym wsparciem asystenta rodziny (2,33%) przeżywa kryzys na tyle poważny, że wychowujące się w nich dzieci są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Należy zauważyć, że odsetek ten to 32 rodziny biologiczne, w których wychowuje się 81 małoletnich zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Wskazane dane stanowią wyraźny i niepokojący sygnał zwłaszcza, jeżeli porówna się je z analogicznymi danymi z sierpnia 2020 r., które stanowiły punkt wyjścia do opracowania poprzedniego Programu. W 2020 r. odsetek rodzin objętych opieką gminnych służb socjalnych, w tym wsparciem asystenta rodziny, które były zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej wychowujących się w nich dzieci wynosił wyraźnie mniej, bo 0,45%. Było to łącznie 6 rodzin, w których wychowywało się 17 dzieci.

Szczegółowe dane z ośrodków pomocy społecznej z 2023 r. zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tab. 2. Liczba rodzin objętych wsparciem służb pomocy społecznej w poszczególnych gminach na terenie powiatu brzeskiego wd. stanu na czerwiec 2023 r.

Gmina	Liczba rodzin objętych opieką GOPS/MOPS	Liczba rodzin, w których występują trudności op.-wych. objęte opieką asystenta rodziny	Liczba rodzin zagrożonych skierowaniem dzieci do pieczy zastępczej	Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny
Czchów	140	6	1	5	1
Borzęcin	262	9	9	20	2
Brzesko	473	21	5	19	2
Dębno	218	8	5	10	1
Gnojnik	76	6	9	22	1
Iwkowa	120	5	2	3	1
Szczurowa	82	2*	1	2	0
RAZEM	1371	57	32	81	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez GOPS/MOPS z poszczególnych gmin powiatu brzeskiego.

**Pomocy rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi udzielają pracownicy GOPS, ponieważ w jednostce nie jest zatrudniony asystent rodziny.*

Mając na uwadze powyższe dane i ustalenia, należy stwierdzić, że występuje pilna potrzeba zabezpieczenia dodatkowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, a tym samym poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Obok informacji podanych przez ośrodki pomocy społecznej informacje o dzieciach zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej uzyskuje się z Sądu Rejonowego w Brzesku, który kieruje do PCPR w Brzesku prośby o wskazanie kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej

dla konkretnych dzieci. W większości przypadków termin wskazania kandydatów na rodziców zastępczych wynosi 7 dni. Niekiedy termin ten ulega skróceniu. Podkreślić należy, że do rodzinnej pieczy zastępczej kierowane są również przez Sąd liczne rodzeństwa.

W świetle uzyskanych danych należy nadal rozwijać i udoskonalać lokalny system pieczy zastępczej, co implikuje konieczność zapewnienia szczególnie zawodowym rodzinom zastępczym stosownego wsparcia w postaci świadczeń finansowych, zarówno obligatoryjnych, jak i tych fakultatywnych oraz szkoleń, poradnictwa specjalistycznego, wsparcia wolontariuszy. Rodziny zastępcze zawodowe – ze względu na specyfikę pracy – są szczególnie narażone na sytuacje kryzysowe, stresowe i trudne. W związku z powyższym potrzebują wsparcia dostosowanego do ich indywidualnych potrzeb oraz ciągłego motywowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

V ANALIZA ZASOBÓW W ZAKRESIE ZAPEWNIENIA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Pieczę zastępczą zapewnia się dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, w tym w sytuacji, gdy pomimo udzielonego wsparcia rodzina nie przezwyciężyła trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie postanowienia Sądu, a w przypadku pilnej konieczności na wniosek lub za zgodą rodziców biologicznych dzieci.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do pełnoletności. Pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej może jednak pozostać w dotychczasowej rodzinie lub placówce za zgodą rodziców zastępczych, prowadzącego rodzinny dom dziecka lub dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej nawet do ukończenia 25 roku życia.

V 1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,

- c) zawodowa, w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
2. rodzinny dom dziecka.

Na terenie Powiatu Brzeskiego na dzień 31.12.2022 r. funkcjonowało łącznie 61 rodzin zastępczych. Liczba ta utrzymywała się do 2021 r. na zbliżonym poziomie, aby w ciągu jednego roku wzrosnąć o 24,48%.

Tab. 3. Liczba rodzin zastępczych w l. 2018-2022

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin zastępczych	49	48	45	49	61

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z analizy poniższych danych, wśród rodzinnych form pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Powiatu Brzeskiego najliczniejszą grupę od lat stanowią rodziny zastępcze spokrewnione. W ciągu ostatnich 5 lat odsetek ten wzrósł o 35%.

Drugą w kolejności są rodziny zastępcze niezawodowe, a najmniej liczną grupę stanowią rodziny zastępcze zawodowe. W 2022 r. udział rodzin zastępczych zawodowych w ogólnej puli rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Brzeskiego wynosi 6,55%.

W Powiecie Brzeskim funkcjonuje jedna rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego, w której pobyt jest z założenia krótkotrwały (interwencyjny). Według stanu na dzień 31.08.2023 r. w ww. rodzinie przebywa czworo dzieci (brak możliwości przyjęcia nowych dzieci).

Z rodzinami zastępczymi niezawodowymi, spełniającymi warunki, o których mowa w art. 54 Ustawy, można zawrzeć umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

Szczegółowe dane o rodzinach zastępczych funkcjonujących w powiecie brzeskim na przestrzeni lat 2018-2022 przedstawiono zbiorczo w poniższej tabeli.

Tab. 4. Liczba rodzin zastępczych w powiecie brzeski w l. 2018-2022 z podziałem na typy rodzin

Typ rodziny	Rok														
	2018			2019			2020			2021			2022		
	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.	Rodziny	Dzieci	Os. pełn.
Rodziny zastępcze spokrewnione	26	28	7	24	28	5	25	28	5	29	38	3	35	33	10
Rodziny zastępcze niezawodowe	18	18	2	20	23	3	15	15	3	15	15	3	21	24	3
Rodziny zastępcze zawodowe	4	10	1	3	9	0	4	13	0	4	13	0	4	13	1

zawodowe															
Rodziny zastępcze zaw. o charakterze pogotowia rodzinnego	1	1	0	1	4	0	1	5	0	1	5	0	1	1	0
RAZEM	49	57	10	48	64	8	45	61	8	49	68	6	61	67	14

Źródło: Opracowanie własne

W razie braku możliwości umieszczenia małoletnich w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Brzeskiego, dziecko umieszcza się w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, a warunki pobytu określa się w stosownym porozumieniu.

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie danych z lat 2021-2022 odnośnie dzieci umieszczonych i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, z podziałem na powiat pochodzenia dzieci.

Liczbowo dominują dzieci pochodzące z terenu Powiatu Brzeskiego i umieszczone w RPZ na terenie Powiatu Brzeskiego.

Tab. 5. Przepływ i odpływ dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (RPZ) w 2021 i 2022 r.

Dzieci	Umieszczone w RPZ w ciągu roku		Przebywające w RPZ w okresie od 01.01. do 31.12. - narastająco		Liczba dzieci które opuściły RPZ w ciągu roku		Liczba dzieci w RPZ wg stanu na 31.12.	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Pochodzące z terenu Powiatu Brzeskiego i umieszczone w RPZ na terenie Powiatu Brzeskiego	8	22	62	73	11	7	51	66
Pochodzące z innych powiatów – umieszczone w rodzinach zastępczych w Powiecie Brzeskim	1	3	14	15	2	1	12	14
Pochodzące z terenu Powiatu Brzeskiego - umieszczone w RPZ na terenie innych powiatów	1	1	12	12	1	0	11	12
RAZEM:	10	26	88	100	14	8	74	92

Źródło: Opracowanie własne

V 2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Brzeskiego instytucjonalna piecza zastępcza jest zapewniana od 1 stycznia 2021 r. przez dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Dom Dziecka nr 1 w Jasieniu (przeznaczony dla 14 dzieci),
- Dom Dziecka nr 2 w Jasieniu (przeznaczony dla 14 dzieci),

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w 2022 r. w Domu Dziecka nr 1 w Jasieniu wynosił 6.186,08zł, natomiast w Domu Dziecka nr 2 w Jasieniu wynosił 5.598,44 - obowiązywał od marca 2022 r. na podstawie Zarządzenia Nr 15/2022 Starosty Brzeskiego

z dnia 17 lutego 2022 r., które zostało ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego dnia 22 lutego 2022 r. poz. 1205.

W ciągu całego 2022 r. w Domu Dziecka nr 1 w Jasieniu przebywało łącznie **16** wychowanków natomiast w Domu Dziecka nr 2 w Jasieniu **18** wychowanków.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w Domu Dziecka nr 1 w Jasieniu przebywało **12** wychowanków, z czego **12** pochodzących z terenu Powiatu Brzeskiego, natomiast w Domu Dziecka nr 2 w Jasieniu przebywało **14** wychowanków z czego **12** pochodzących z terenu Powiatu Brzeskiego, **1** z powiatu limanowskiego, **1** z powiatu łączyckiego.

Ponadto, jeżeli występuje taka potrzeba, dzieci są umieszczane w placówkach zlokalizowanych w innych powiatach. W poniższej tabeli przedstawiono, w jaki sposób kształtowała się liczba dzieci i młodzieży przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu w latach 2021-2022.

Wśród wychowanków obu domów dziecka w Powiecie Brzeskim największą grupę stanowią dzieci pochodzące z terenu powiatu. Na dzień 31.12.2022 odsetek ten wynosił 63%.

Tab. 6. Wychowankowie domów dziecka w Powiecie Brzeskim w I. 2021-2022

	Umieszczone w placówkach w ciągu		Przebywające w placówkach w okresie od 01.01 r. do 31.12		Liczba dzieci, które opuściły placówki w ciągu roku		Liczba dzieci w placówkach wg stanu na 31.12.	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Wychowankowie DD z terenu Powiatu Brzeskiego	11	4	28	29	3	5	25	24
Wychowankowie DD z terenu innych powiatów	1	0	6	5	1	3	5	2
Pochodzące z terenu Powiatu Brzeskiego, przebywające w placówkach na terenie innych powiatów	2	9	6	15	0	1	6	14
Łącznie	14	13	40	49	4	9	36	38

Źródło: Opracowanie własne

V 3. Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do pełnoletności. Pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej może jednak pozostać w dotychczasowej rodzinie lub placówce za zgodą rodziców zastępczych, prowadzącego rodzinny dom dziecka lub dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia jeżeli:

1) uczy się:

- a) w szkole,
- b) w zakładzie kształcenia nauczycieli,
- c) w uczelni,
- d) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego

lub

2) legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i uczy się:

- a) w szkole,
- b) w zakładzie kształcenia nauczycieli,
- c) w uczelni,
- d) na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia,
- e) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pełnoletni wychowankowie pozostający w dotychczasowych rodzinach zastępczych są objęci wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, mają możliwość skorzystania ze wsparcia specjalistycznego oferowanego przez PCPR w Brzesku. Przedłużony pobyt w dotychczasowej rodzinie zastępczej ma na celu przygotowanie wychowanków do usamodzielnienia.

V. 4. Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Osobą usamodzielnianą jest osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuszcza rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną.

W sytuacji gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, osobie usamodzielnianej:

1) przyznaje się pomoc na:

- a) kontynuowanie nauki,
- b) usamodzielnienie,
- c) zagospodarowanie;

2) udziela się pomocy w uzyskaniu:

- a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,

b) zatrudnienia;

3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Szczegółowe informacje dot. pomocy udzielanej osobom usamodzielnianym określają przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w szczególności art. 140 – 153.

Moment usamodzielnienia czyli opuszczenia placówki lub rodziny zastępczej przez wychowanków jest dużym wyzwaniem dla wychowawców i rodziców zastępczych. Aby ułatwić wychowankom pieczy zastępczej wejście w dorosłe życie, należy zapewnić im możliwość uzyskania odpowiedniego wsparcia. Pełnoletni wychowankowie często powracają do domu rodziców biologicznych bądź najbliższych krewnych. Jednak, gdy nie mają takiej możliwości Powiat jest zobowiązany do udzielenia im pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. Powiat Brzeski dysponuje jednym mieszkaniem chronionym, w którym zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej może zamieszkać osoba pełnoletnia opuszczająca pieczę zastępczą. Zasady odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym określa Uchwała z dnia 19 kwietnia 2012 r. Nr XV/148/2012 Rady Powiatu Brzeskiego, zmieniona Uchwałą z dnia 30 grudnia 2014 r. Nr II/15/2014 Rady Powiatu Brzeskiego w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym. Zarządzeniem nr 12/2018 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku z dnia 30 marca 2018 r. w sprawie przekształcenia mieszkania chronionego, mieszkanie chronione zlokalizowane w Brzesku przy ul. Piastowskiej 2b, zostało przekształcone w mieszkanie chronione treningowe, przeznaczone dla osób, które z uwagi na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie całodobowej opieki.

Ponadto w myśl przepisów Ustawy, usamodzielnianym wychowankom przysługują świadczenia pieniężne: pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie i pomoc na usamodzielnienie. Istnieje również konieczność zapewnienia wsparcia specjalistycznego, a w szczególności psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

W latach 2021 i 2022 liczba wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielnienia, jak również liczba sporządzonych oraz aktualizowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia pozostają na zbliżonym poziomie.

Największą zmianę (spadek) widać w skali wydanych decyzji administracyjnych dla usamodzielniających się wychowanków ws. przyznania świadczeń finansowych oraz w wielkości wypłaconych ogółem świadczeń.

Tab. 7. Dane na temat wychowanków usamodzielniających się w l. 2021-2022

		2021	2022
Liczba wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielnienia		12	10
Liczba sporządzonych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia		11	12
Liczba sporządzonych aktualizacji Indywidualnych Programów Usamodzielnienia		14	13
Liczba wychowanków, którym wyznaczono opiekuna usamodzielnienia		11	13
Oceny końcowe realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielnienia		2	12
Liczba decyzji administracyjnych dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dotyczących świadczeń pieniężnych.		25	18
Wypłacono ogółem świadczenia	dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej	34 863,07 zł	15 211,18 zł
	dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych	65 191,00 zł	38 615,56 zł,

Opracowanie własne

V 5. Kadra PCPR w Brzesku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku począwszy od 01.01.2012 r. realizuje zadania Powiatu Brzeskiego w zakresie organizowania i finansowania pieczy zastępczej, wynikające z postanowień ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach realizacji zadań w zakresie finansowania i organizowania rodzinnej pieczy zastępczej w PCPR w Brzesku powołano Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Stan zatrudnienia Zespołu nie uległ zmianom. W skład Zespołu wchodzi:

1. Kierownik Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej – 1,
2. Referent ds. świadczeń – 1,
3. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 3,
4. Pedagog – 1,
5. Pracownik socjalny – 1.

Ponadto w 2022 r. zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie specjalistycznego poradnictwa realizuje dwóch psychologów i prawnik zatrudnieni w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy PCPR w Brzesku w ramach powierzonych obowiązków służbowych.

Tab. 8. Kadra PCPR w Brzesku, w tym Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej w l. 2021-2022 (stan na 31.12.).

	2021	2022
Liczba pracowników PCPR ogółem	19	19
W przeliczeniu na etaty	18,125 etatu	18,125 etatu
Liczba pracowników Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej	7	7

Źródło: Opracowanie własne

VI ADRESACI PROGRAMU

Zadania przewidziane w niniejszym Programie są adresowane do:

- kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka,
- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz opiekunów usamodzielnienia,
- rodzin pomocowych sprawujących czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców
- kierownictwa i kadry placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku.

VII CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2024-2026

VI 1. Cel główny

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i analizę potrzeb oraz posiadanych zasobów w zakresie pieczy zastępczej sformułowano cel główny niniejszego Programu w brzmieniu:

**Cel główny Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim na lata
2024 – 2026:**

**„Upowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego i dalsze doskonalenie funkcjonowania systemu
pieczy zastępczej na obszarze powiatu brzeskiego”**

VI 2. Cele operacyjne, działania i wskaźniki

Cel główny Programy został doprecyzowany w ramach sześciu celów operacyjnych:

Cel operacyjny I: Promowanie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Cel operacyjny II: Wspieranie funkcjonujących rodzin zastępczych.

Cel operacyjny III: Podejmowanie działań w celu zwiększenia szans na powrót dzieci do naturalnego środowiska rodzinnego.

Cel operacyjny IV: Zapewnienie wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej

Cel operacyjny V: Wzmocnienie zdolności rodzin do radzenia sobie z trudnościami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie profesjonalnego wsparcia.

Cel operacyjny VI: Podniesienie kompetencji, jakości i efektywności działań podmiotów na rzecz wsparcia rodziny, pieczy zastępczej i osób usamodzielnionych.

W poniższej tabeli przedstawiono cele operacyjne wraz z przypisanymi do nich rodzajami działań, wskaźnikami oraz podmiotami realizującymi i wspierającymi w urzeczywistnieniu celów.

Tab. 9. Cele operacyjne Programu.

Cel operacyjny I: PROMOWANIE I ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ	
Działania	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none">• Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez publikowanie artykułów w lokalnych mediach, druk i kolportaż materiałów promocyjnych (ulotek, plakatów itp.), organizowanie Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz imprez okolicznościowych;• Rozwój (pod)strony internetowej promującej rodzinną pieczę zastępczą wraz z ofertą wsparcia opiekunów zastępczych oraz osób opuszczających pieczę zastępczą, prowadzenie profilu społecznościowego spójnego ze stroną internetową;• Prowadzenie procesu diagnostyczno-konsultacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze;	<ul style="list-style-type: none">• Liczba działań promocyjnych;• Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego;• Liczba osób, którym udzielono informacji nt. idei rodzicielstwa zastępczego;• Liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;• Liczba sporządzonych opinii;• Liczba rodzin, które ukończyły szkolenia i uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne;• Liczba utworzonych zawodowych rodzin zastępczych;• Liczba postów/informacji umieszczanych na stronie www oraz interakcji z odbiorcami,• Liczba i rodzaj działań podjętych w celu

<ul style="list-style-type: none"> • Analiza i diagnoza kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowych rodzin zastępczych; • Sporządzanie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; • Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; • Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z limitem na lata 2024-2026; • Działania zmierzające do utworzenia rodzinnego domu dziecka/placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego 	<p>utworzenia rodzinnego domu dziecka/ placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego</p>
---	---

Podmioty realizujący: PCPR w Brzesku

Podmioty wspierające: ośrodki pomocy społecznej, ośrodek adopcyjny, organizacje pozarządowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej.

Czas realizacji: 2024-2026

Cel operacyjny II: WSPIERANIE FUNKCJONUJĄCYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH

Działania	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie świadczeń finansowych obligatoryjnych i fakultatywnych; • Przeprowadzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczanych i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej; • Wsparcie rodzin zastępczych koordynaturą rodzinnej pieczy zastępczej; • Zatrudnienie osób do pomocy przy opiece nad dziećmi oraz przy pracach gospodarczych na wniosek rodzin zawodowych i niezawodowych; • Organizowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych dla rodzin zastępczych; • Integracja rodzin zastępczych poprzez organizowanie okolicznościowych spotkań, wyjazdów i wydarzeń; • Wspieranie rodzin zastępczych poprzez wolontariat; • Organizacja i prowadzenie grup wsparcia; • Udzielanie wsparcia specjalistycznego; • Działania zmierzające do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba udzielonych świadczeń finansowych obligatoryjnych i fakultatywnych; • Liczba przeprowadzonych diagnoz; • Liczba rodzin objętych opieką koordynatora; • Liczba rodzin objętych wsparciem w formie zatrudnienia osoby do pomocy; • Liczba szkoleń dla rodzin zastępczych i liczba uczestników tych szkoleń; • Liczba spotkań integracyjnych, wyjazdów i wydarzeń oraz liczba ich uczestników; • Liczba pozyskanych wolontariuszy i rodzin z nimi współpracujących; • Liczba spotkań grup wsparcia i liczba ich uczestników; • Liczba udzielonych porad specjalistycznych, liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznym; • Ilość i źródła pozyskanych środków

Podmioty realizujący: PCPR w Brzesku

Podmioty wspierające: ośrodki pomocy społecznej, sądy, ośrodki adopcyjne, organizacje pozarządowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej.

Czas realizacji: 2024-2026

Cel operacyjny III: PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W CELU ZWIĘKSZENIA SZANS NA POWRÓT DZIECI DO NATURALNEGO ŚRODOWISKA RODZINNEGO

Działania	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; • Pomoc w umożliwianiu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (o ile sąd nie zdecydował inaczej); • Umożliwienie rodzicom biologicznym stosującym przemoc udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym; • Zapewnienie rodzicom biologicznym skorzystanie z poradnictwa psychologicznego, prawnego i pedagogicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych; • Liczba dzieci, z którymi utrzymują kontakt rodzice biologiczni, liczba spotkań z rodzicami biologicznymi w PCPR; • Liczba planów pomocy oraz ocen sytuacji dziecka wykonanych we współpracy z asystentem rodziny; • Liczba rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, którzy uczestniczyli w programie korekcyjno-edukacyjnym • Liczba rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, którzy skorzystali z poradnictwa specjalistycznego

Podmioty realizujący: PCPR w Brzesku

Podmioty wspierające: środki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze.

Czas realizacji: 2024-2026

Cel operacyjny IV: ZAPEWNIENIE WSPARCIA PEŁNOLETNIM WYCHOWANKOM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Działania	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie wychowankom pomocy specjalistycznej, w tym prawnej, socjalnej, pedagogicznej i psychologicznej; • Udzielanie świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków; • Pomoc w tworzeniu i realizacji programu usamodzielnienia (IPU); • Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia i motywowanie do aktywnego poszukiwania zatrudnienia poprzez udział w grupie wsparcia o charakterze edukacyjnym; • Pomoc w podnoszeniu przez wychowanków kwalifikacji zawodowych, • Rozwój indywidualnego wsparcia dla osób w procesie usamodzielniania w formie mentoringu 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba usamodzielnianych wychowanków, którym przyznano pomoc specjalistyczną; • Liczba i kwota świadczeń przyznanych usamodzielnionym wychowankom; • Liczba opracowanych IPU; • Liczba usamodzielnianych wychowanków, którzy wzięli udział w grupie wsparcia o charakterze edukacyjnym; • Liczba wychowanków, którym udzielono świadczeń w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, • Liczba osób objętych mentoringiem,

Podmioty realizujący: PCPR w Brzesku

Podmioty wspierające: Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze.

Czas realizacji: 2024-2026

Cel operacyjny V: WZMOCNIENIE ZDOLNOŚCI RODZIN DO RADZENIA SOBIE Z TRUDNOŚCIAMI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH POPRZEZ ZAPEWNIENIE PROFESJONALNEGO WSPARCIA

Działania	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Doradztwo z zakresu pedagogiki, wychowania, prawa, • Organizacja grup wsparcia i samopomocowych dla rodzin z dziećmi z określonym typem 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba beneficjentów porad, • Liczba funkcjonujących grup wsparcia, • Liczba osób korzystających z oferty.

problemów	
Podmioty realizujący: PCPR w Brzesku Podmioty wspierające: ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, organizacje pozarządowe	
Czas realizacji: 2024-2026	
Cel operacyjny VI: PODNIESIENIE KOMPETENCJI, JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI DZIAŁAŃ PODMIOTÓW NA RZECZ WSPARCIA RODZINY, PIECZY ZASTĘPCZEJ I OSÓB USAMODZIELNIANYCH	
Działania	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie środków finansowych w budżecie Powiatu na podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry zatrudnionej w PCPR w Brzesku; • Udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie oraz korzystanie z doświadczeń innych w zakresie stosowania dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną; • Ścisła współpraca między podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, • Honorowanie i popularyzowanie rozwiązań i praktyk przyjaznych rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba pracowników korzystających ze szkoleń; • Liczba ukończonych szkoleń i konferencji, tematyka szkoleń; • Liczba instytucji współpracujących; • Liczba funkcjonujących porozumień, na mocy których przebywają dzieci w pieczy zastępczej, • Liczba wydarzeń promocyjnych
Podmioty realizujący: PCPR w Brzesku Podmioty wspierające: instytucje i firmy szkoleniowe, instytucje pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.	
Czas realizacji: 2024-2026	

Opracowanie własne

VIII LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W POWIECIE BRZESKIM

Zgodnie z art. 180 pkt 1 Ustawy w trzyletnim powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej należy określić coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych.

Zgodnie z przepisami Ustawy, celem ustalenia limitu rodzin zastępczych zawodowych nie jest wskazanie wszystkich rodzin zastępczych zawodowych w danym roku, ale tylko tych rodzin zastępczych zawodowych, które powstaną na skutek zawarcia umowy z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki wskazane w art. 54 ust. 1 i 2 Ustawy.

Określając limit, dokonano analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie brzeskim. Uwzględniono przede wszystkim dobro dzieci pozbawionych opieki rodziców własnych, tak aby limit dostosować do potrzeb zapewnienia im profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu.

W poniższej tabeli zaprezentowano zbiorczo zarówno to, w jaki sposób zmieniał się przedmiotowy limit począwszy od roku 2021 oraz to, w jaki sposób został określony na trzy najbliższe lata obowiązywania niniejszego Programu.

Tab. 10 Limit zawodowych rodzin zastępczych w l. 2024-2026

Rok	Limit zawodowych rodzin zastępczych
2021	7
2022	9
2023	10
2024	10
2025	10
2026	10

Opracowanie własne

IX PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ PROGRAMU

Funkcję koordynatora i głównego realizatora niniejszego Programu pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku (PCPR), które zostało wyznaczone przez Starostę na organizatora pieczy zastępczej w Powiecie Brzeskim zgodnie z art. 241 ust. 2 i 76 ust. 1 i 2 Ustawy.

Aby osiągnąć wyznaczone w Programie cele, PCPR w Brzesku będzie podejmować współpracę z:

- Organami administracji samorządowej,
- Ośrodkami pomocy społecznej i innymi jednostkami organizacyjnymi systemu pomocy społecznej,
- Domami dziecka,
- Powiatowym Urzędem Pracy z Brzesku,
- Placówkami systemu oświaty, w szczególności ze szkołami, przedszkolami i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
- Sądami,
- Zespołami kuratorskiej służby sądowej,
- Ośrodkami adopcyjnymi,
- Policją,
- Placówkami służby zdrowia,
- Organizacjami pozarządowymi,
- Wolontariuszami,

- Środkami masowego przekazu.

X MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Brzesku będzie prowadziło regularny monitoring oraz ewaluację w celu ustalenia, czy niniejszy Program jest prawidłowo realizowany oraz czy w wyniku podejmowanych działań osiągnęte są poszczególne z przyjętych celów szczegółowych. Ponadto monitoring obejmuje również ocenę nowych wyzwań i zagrożeń, które mogą wystąpić w przyszłości i jakie należy uwzględnić w ramach aktualizacji Programu.

Przez monitoring rozumie się proces systematycznego pozyskiwania informacji i poddawania ich analizie, zarówno w wymiarze finansowym, jak i rzeczowym. Ewaluacja stanowi natomiast systematyczne badanie wartości albo cech niniejszego Programu z punktu widzenia przyjętych kryteriów w celu zapewnienia lepszej jego realizacji, rozwoju i modyfikacji.

Punktem wyjścia do prowadzenia monitoringu i ewaluacji przyjętych celów są wskaźniki podane w Programie. Analiza realizacji wskaźników będzie zawarta w corocznych sprawozdaniach z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, sporządzanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Brzesku i przedkładanych do wiadomości Starosty Brzeskiego oraz Rady Powiatu Brzeskiego.

XI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań przewidzianych w niniejszym Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzeskim na lata 2024 – 2026 będą środki finansowe pochodzące z:

- budżetu powiatu brzeskiego,
- budżetu województwa małopolskiego,
- budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- budżetów samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,

- budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu brzeskiego,
- odpłatności rodziców biologicznych,
- innych źródeł (przeznaczone przez partnerów działań).

XII ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

W związku z wdrożeniem celów przyjętych na podstawie niniejszego Programu zakłada się, że do 2026 r. zostaną osiągnięte następujące efekty społeczne:

- Wzrost świadomości społecznej mieszkańców powiatu o wartościach życia rodzinnego;
- Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych
- Pozyskanie, diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka;
- Rozwój kompetencji rodzin zastępczych poprzez wsparcie koordynatorów, udział w szkoleniach i poradnictwie specjalistycznym oraz wsparcie finansowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Wzrost kapitału kompetencyjnego personelu pomocy społecznej i kadry współpracującej w obszarze pomocy dziecku oraz rodzinie.

XIII KOMUNIKACJA SPOŁECZNA PROGRAMU

Po przyjęciu niniejszego programu przez Radę Powiatu Brzeskiego zostanie on opublikowany na ogólnodostępnych stronach internetowych:

- Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Starostwa Powiatowego w Brzesku,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku.